

Sentència 16-00 DE 9 DE JUNY DE 2000

Ponent : M.I. Sr. Josep Lluís VÀZQUEZ SOTELLO

ANTECEDENTS DE FET

I.-RESULTANT: que pel M.I. Tribunal de Corts es va dictar sentència en la causa de referència, el 20 d'octubre de 1999, la part dispositiva de la qual diu: "FALLEM: que hem de condemnar i condemnem als acusats MANUEL T.C. i FRANCESC R.R. com a responsables penalment en el concepte d'autors d'un delictes major d'homicidi culpós, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de DOS MESOS DE PRESÓ CONDICIONAL, i al pagament de les despeses processals causades.

Com a responsables civils solidaris condemnem als acusats, a la Mútua Electrica de Sant Julià de Lòria i a la Cía. d'assegurances CATALANA-OCCIDENT, SA. a indemnitzar als pares de Florentí V.T., a cadascun d'ells, en la suma de dos milions cinc-centes mil (2.500.000) pessetes, i a cadascun dels dos germans la quantitat de set-centes cinquanta mil (750.000) pessetes.

Atesa la data del delictes objecte d'aquest sumari, un cop ferma aquesta sentència s'aplicaran els beneficis dels indults atorgats en dates de 7 d'abril de 1996 i 15 de setembre de 1997 per SS.EE. Els Coprínceps d'Andorra."

II.-RESULTANT: que el Fallo de la sentència que queda transcrit es va fonamentar en el següents fets provats que la sentència descriu en el primer Resultant: "Vers les 14'20 hores del dia 20 d'abril de 1995, Florentí V.T., de 22 anys d'edat, es trobava al terreny anomenat Prat de la Vinya radicat a Nagol, a la Parròquia de Sant Julià de Lòria, realitzant treballs agrícoles consistents en la instal·lació de la canalització d'aigua per regar el camp, per la qual cosa manipulava els tubs d'alumini que havien de formar la canalització i, en el moment en que manipulava un dels tubs que tenia una llargària de 6'04 metres i 10 centímetres de diàmetre, en aixecar-lo per moure'l de lloc, el tub d'alumini va topar amb el fil conductor més baix dels tres fils conductors de la línia elèctrica de mitjà

tensió que travessava per sobre dit camp, produint-se una descàrrega elèctrica que li causà la mort de manera instantània.

El terreny on treballava Florentí V.T. era un bancal erm on s'instal·lava un sistema de rec per aspersió per tal de fer créixer pastura pel bestiar, trobant-se dit terreny per sota d'un altre on s'hi cultivava tabac, i estava afectat per una línia elèctrica de mitja tensió anomenada Certers, pertanyent a la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria, estant formada dita línia pels pals de fusta i cables Almelec, i en el punt on es produí la descàrrega elèctrica, la distància del fil conductor més baix fins al terra era de 5'40 metres, la del fil conductor mig era de 5'95 metres i la del fil conductor alt era de 6'60 metres, i el punt de contacte del tub d'alumini amb el fil conductor més baix es situa a vuit centímetres de l'extrem del tub.

En els pals de dita línia elèctrica no hi havia senyalitzacions de perill de mort o d'avís de perill de descàrrega elèctrica.

L'acusat Manuel T.C., nascut el dia 14 de maig de 1961 i sense antecedents penals, en tant que Director de la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria, i l'acusat Francesc R.R., nascut el dia 1 de gener de 1929 i sense antecedents penals, en la seva condició de Responsable del Servei de Manteniment de dita Mútua, tot i constant-los-hi que la línia elèctrica travessava un terreny on es feien tasques agrícoles, no van tenir cura de prendre les mesures de seguretat més elementals com augmentar l'alçaria del fil conductor més baix fins al terra o senyalitzar els pals de fusta de la línia elèctrica advertint del perill de mort per causa de descàrregues elèctriques.

La Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria tenia concertada pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil amb la Cía. d'assegurances CATALANA-OCCIDENT, SA.

Florentí V.T., que era solter i comptava vint-i-dos anys d'edat, convivia al Principat amb els seus pares i tenia dos germans amb els que no convivia".

III.-RESULTANT: que contra dita sentència es van interposar recursos per Francesc R.R., Manel T.C. i Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria, sota representació i defensa del lletrat Jaume BARTUMEU CASSANY; la Cía. d'assegurances CATALANA-OCCIDENT sota representació de la lletrada Eloïsa ORTEGA MONSANT, així com pel lletrat Josep PARRAMON LLAVET en representació de Joan V.T. i emplaçades les parts van comparèixer davant aquesta Sala dins del

termini el Ministeri Fiscal, la representació dels recurrents Francesc R.R., Manel T.C. i Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria, així com la representació de la Cía. CATALANA-OCCIDENT, compareixent fora de termini la representació lletrada de Joan V.T., dictant-se Aute de 26 de gener del present any 2000 pel que es van declarar admesos els recursos interposats pels qui van comparèixer oportunament i no admetent-se el de Joan V.T. per raó de la seva extemporània compareixença, senyalant-se dia per a la celebració de la vista del recurs, en la qual les parts van informar pel seu ordre en recolzament de les seves pretensions d'acord amb els escrits d'interposició dels recursos.

IV.-RESULTANT: que la impugnació de la sentència presentada pels processats Francesc R.R. i Manel T.C. es fonamenta en els següents motius: a) en la instrucció s'han vulnerat els drets de la defensa; no procedia seguir una causa penal i la falta de base de l'acusació va quedar demostrada durant la instrucció en la que els propietaris dels terrenys veïns van informar que el terreny era de molt difícil accés; la falta de fonamentació de l'acusació la va reconèixer el propi Hble. Batlle Instructor que en l'Aute de 10 de gener de 1996 va reconèixer que "les circumstàncies de l'accident dificulten l'apreciació d'indicis raonables d'haver-se pogut cometre una eventual imprudència en l'estat de la línia elèctrica"; la pròpia Fiscalia compartia el raonament de la defensa d'acordar el sobreseïment de la causa, fins que el 10 de juliol de 1998 modificà radicalment el seu plantejament anterior "descobrint llavors unes causes de imputació que fins aquell moment estimà inexistents"; b) En data 25 de novembre de 1998 la defensa va sol·licitar la pràctica d'una prova pericial amb la finalitat de determinar si el terreny on es va produir el sinistre (denominat "Camp de Pere Negre") és de difícil accés; però aquella prova fou denegada pel Tribunal mitjançant Aute de 23 de desembre de 1998; consideren els recurrents que al no admetre's dita prova pericial es va produir la vulneració del dret fonamental a la defensa que correspon a tot processat; c) per altra part, els recurrents estimen que la sentència ha incorregut en error en l'apreciació de la prova; han estat irregularment apreciades les declaracions realitzades durant la instrucció pels senyors E.F. i Amadeu R.P., el testimoni dels quals no podia ser més clar: "al terreny (on es va produir els fets) solament s'hi pot accedir a peu; amb vehicle o maquinaria agrícola és impossible accedir-

hi", podent accedir-se únicament a través d'un camí peatonal actualment molt degradat per manca d'ús i front a tan clares manifestacions de les persones que coneixien a la perfecció el terreny (i que van afirmar que l'accés es feia des d'una altra propietat) la sentència estableix com a fet cert i provat que el camí no era de difícil accés (Considerant V). d); ressaltat el recurrent que el funcionari E. en la seva declaració en el Judici Oral, va reconèixer a preguntes de la defensa que no havia estat en el lloc de l'accident, no sabent com era el terreny, pel que no es pot atribuir a les seves manifestacions el valor que la sentència li confereix; no existeix en Autes cap mena de prova de la facilitat per a accedir al terreny que la sentència afirma, confirmant pel contrari la dificultat d'accés a l'esmentat lloc, sense que en el procés penal sigui lícit establir a càrrec dels acusats càrregues probatòries dels fets sobre els quals descansa l'acusació; e) els recurrents posen de relleu que la línia elèctrica de referència fou adquirida en 1997 per la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria a la Societat "Fhasa", la qual cosa significa que ni la concepció ni el disseny de la línia elèctrica ni la seva instal·lació fou portada a terme pels processats ni per la Mútua Elèctrica, als quals no es pot imputar qualsevol suposada imprudència referida a dita línia; f) no entra dins de les funcions professionals de Manel T. la obligació de revisar les instal·lacions de la línia elèctrica o d'acordar la seva modificació i pel que fa a Francesc R. entrava dins de les seves competències professionals el manteniment de la línia però no la seva substitució, per la qual cosa no se'ls pot atribuir cap culpa o imprudència relacionada amb la instal·lació de la línia elèctrica; g) finalment, no és just que els processats hagin de pagar les conseqüències que en la legislació andorrana existeixi una "llacuna legislativa o reglamentaria" sobre l'altura mínima a que han d'estar els cables elèctrics, no sent correcte basar la condemna en una normativa forana, dels països veïns; h) va sol·licitar l'absolució dels processats i la de la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria. En els citats arguments va insistir en el tràmit de la vista el Lletrat representant i defensor dels processats i la Mútua recurrent.

V.-RESULTANT: que en el seu escrit de compareixença davant aquesta Sala la representació de la Cía. d'assegurances CATALANA-OCCIDENT, SA, Cía. d'assegurances i re-assegurances, va formular adhesió al recurs interposat pels processats R.R. i T.C. i la Mútua Elèctrica de Sant

Julia de Lòria, oposant-se al recurs interposat pels perjudicats com a successors del finat Florentí V.T., recurs que, com ja s'ha indicat, no fou sostingut oportunament davant aquesta Sala Penal. **a)** en el seu recurs adhesiu l'entitat recurrent al·lega vulneració del principi de legalitat en relació amb l'aplicació de les normes estrangeres sobre l'altura mínima que han de tenir les línies elèctriques. **b)** la sentència considera els fets com a constitutius d'un delicta d'homicidi culpòs per infracció dels deures objectius de cura, vulneració que no s'ha pogut produir per no existir en el Principat cap norma reglamentària. **c)** Insisteix la recurrent que, en contra del que s'afirma en la sentència, el terreny on es van produir els fets no és de fàcil accés, confrontant els criteris de la legislació francesa i espanyola sobre la noció de "fàcil accés" (segons que pugui entrar maquinària agrícola o només puguin accedir-hi persones), normes que en tot cas solament tenen un criteri orientatiu, utilitzant la sentència un criteri que no es correspon amb cap de les legislacions dels països veïns i que acaba sent un criteri lliure i arbitrari. **d)** Sosté també l'entitat recurrent que en la sentència s'han apreciat indeguda i erròniament les proves, invocant el testimoni de Joan V.T., germà de la víctima, que manifesta que el terreny on es va produir l'accident estava dedicat únicament a pastura amb la finalitat de fer pasturar el bestiar, sense que fos un terreny apte per a cultivar-lo o conrear-lo, subratllant que el propi testimoni va manifestar que quan va arribar la ambulància al lloc dels fets per a retirar el cos del seu germà no va poder arribar al punt on es trobava el cos i va haver de detenir-se a uns 15 o 20 metres d'allà, tixant el valor del testimoni d'E. per que va haver de reconèixer que es referí al lloc de l'accident sense haver-hi estat mai. **e)** La recurrent (al igual que en el recurs dels processats) va recordar també l'escrit de 3 d'abril de 1996 en el que el Mg. Ministeri Fiscal sostenia que no es donaven elements suficients per a poder determinar l'existència d'imprudència en el estat de la línia elèctrica pel que va sol·licitar el sobreseïment de la causa, canviant d'opinió després sense que s'hagin produït proves o fets nous que poguessin justificar el nou punt de vista, tractant-se d'un canvi de criteri purament subjectiu, sense cap correspondència amb les proves objectives existents en el sumari. **f)** En quan a la responsabilitat civil la culpa de l'accident fou exclusivament de la pròpia víctima, pel que no hi ha lloc a cap mena d'indemnització.

VI.-RESULTANT: que el Mg. Ministeri Fiscal va impugnar el recurs dels processats i la adhesió formulada, oposant: a) que la prova pericial de la defensa no fou inadmesa sinó que es va considerar innecessària; b) que les legislacions de França i d'Espanya exigeixen que els cables més baixos volin (com a mínim) a sis metres d'altura del terreny, tenint en compte els desnivells i condicions topogràfiques; c) en quant a l'accessibilitat del terreny, és evident que en ell s'estava treballant donat que es tractava d'instal·lar un rec per aspersió i la víctima precisament estava treballant en aquesta instal·lació, arribant els policies en un "jeep" la qual cosa demostra l'accessibilitat del terreny; d) en tot cas, hauria estat necessari senyalitzar el perill degut a la poca altura dels cables en el lloc, senyalització inexistent.

VII.-RESULTANT: que conclosos els informes de les parts comparegudes i oportunament personades, va quedar el recurs vist per sentència.

FONAMENTS DE DRET

I.-CONSIDERANT: són fets provats segons la sentència i acceptats per totes les parts que l'accident que va costar la vida al Sr. Florentí V.T., de 22 anys, solter, es va produir el 20 d'abril de 1995 sobre les 14'20 hores, quan efectuava uns treballs per a instal·lar un rec per aspersió en el terreny "Prat de la Vinya", Nagol, Parròquia de Sant Julià de Lòria, treballs destinats a canalitzar l'aigua per regar el terreny a fi de produir pastura pel bestiar. A l'aixecar un tub d'alumini de 6'04 metres de llarg i 10 centímetres de diàmetre, va topar amb els fils conductors de la línia elèctrica que travessava el terreny a una altura de 5'40 metres, inferior a la longitud del tub d'alumini, la qual cosa li va produir una descàrrega elèctrica i la mort immediata. El citat terreny, l'accés al qual no és fàcil, està constituït per un bancal que es volia regar pel cultiu, sobre el qual hi ha un altre terreny dedicat al cultiu de tabac. La línia elèctrica era propietat de la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria el Director de la qual era Manuel T.C., sent l'encarregat del servei de manteniment el també processat Francesc R.R.. La Mútua Elèctrica (assegurada en la Cía. CATALANA-OCCIDENT, SA), que havia adquirit la línia elèctrica en 1977, es trobava en fase de remodelació i d'adequació de la xarxa amb noves torres metàl·liques i nous conductors destinats a

substituir a la línia Certes-Nagol. La qüestió a decidir és si aquells fets poden imputar-se penalment als processats a títol d'imprudència.

II.-CONSIDERANT: que com sigui que els recursos formulats per la representació dels processats i de la Mútua Elèctrica no discrepen amb l'articulat per la Cía. d'Assegurances CATALANA-OCCIDENT, SA. sinó que, pel contrari, ambdues impugnacions es reforcen entre si, és procedent estudiar les al·legacions de ambdós recursos conjuntament, donat que és possible una resposta comú a ambdós.

III.-CONSIDERANT: que, en primer lloc, no pot tenir cap transcendència l'al·legada vulneració dels drets de la defensa durant la instrucció, que es fa consistir en que la acusació, no tenia base, procedint el sobreseïment, com en resulta d'una resolució del Hble. Batlle instructor i d'un escrit del Mg. Ministeri Fiscal, el qual posteriorment va canviar bruscament de criteri formulant escrit d'acusació. Havent-se celebrat un Judici Oral amb plenitud de possibilitats d'acusació i de defensa, segons la paritat d'armes, és en aquest tràmit al que s'han de referir les infraccions que s'hagin pogut cometre en l'etapa anterior i que en el Plenari poden ser subsanades. D'altra part, el que els fets justiciables hagin pogut ser vistos en un moment com no constitutius de delictes i després com a una infracció penal per la que es decideix acusar, és quelcom que pot succeir en base a una millor valoració jurídica dels fets, sense que aquest canvi d'enfocament només per això mereixi reprotxe, com ho demostren les modificacions que poden introduir-se en el tràmit de les conclusions definitives front a les provisionals. Durant el Sumari la imputació es va configurant i els indicis racionals necessaris per a sostenir-la poden aparèixer i consolidar-se o desaparèixer, el que pot explicar el canvi d'actitud de les parts acusadores. La mateixa sort desestimatòria ha de patir l'al·legació de la indeguda denegació d'una prova pericial proposada amb la finalitat de determinar si el terreny on es va produir l'accident era de difícil accés. El Ministeri Fiscal va argumentar que aquella prova no es va prohibir ni denegar sinó que es va considerar innecessària. En els autes existeixen reiterades proves de les característiques del terreny i dels seus accessos, sent de destacar l' "àlbum fotogràfic" i amb plans del lloc dels fets obrant als folis 28 a 51 del sumari, que, juntament amb els informes pericials també obrants,

il·lustren suficientment sobre la realitat del terreny on els fets es van produir, per la qual cosa el Tribunal va considerar que estava suficientment instruït sobre aquest particular. Es sabut que el dret a la prova de les parts no suposa atribuir-li un il·limitat poder probatori, en virtut del qual pugui exigir la pràctica de proves realment inútils, impertinents o innecessàries, fins i tot en el supòsit què siguin admissibles o lícites. El dret de les parts a proposar proves està sotmès al control del Tribunal mitjançant la declaració de pertinença o impertinença dels mitjans probatoris proposats, declaració que mentre sigui ajustada a la llei i proporcionada no pot suposar cap lesió al dret fonamental a defensar-se provant.

IV. -CONSIDERANT: que la mateixa sort desestimatòria han de córrer els motius d'impugnació referits a si el lloc dels fets és un terreny de "fàcil accés" o de "difícil accés", extrem sobre el qual s'ha insistit molt en ambdós recursos. És evident que el lloc on van succeir els fets no és de fàcil accés, ja que no existeixen carreteres ni pistes per arribar-hi amb facilitat. Però en els propis recursos s'admet que al terreny pot accedir-se a peu, que hi ha un antic camí per arribar-hi, encara que degradat pel poc ús. Els reportatges fotogràfics indiquen que els vehicles de la Policia i ambulància han pogut arribar fins les proximitats del punt on es trobava el cos (uns 20 metres). La qual cosa obliga a concloure que l'accés, encara que no sigui fàcil, tampoc és impossible, sent secundari que no puguin arribar fins al lloc els tractors i maquinaria que normalment s'utilitza en les tasques agrícoles. En tot cas, en el que interessa als efectes jurídic-penals, sembla evident que l'empresa propietària d'una línia de corrent elèctrica que sobrevola terrenys de difícil accés ha de tenir previstos els accessos necessaris per a la inspecció i reparació de la línia (cables i pals) en cas d'avaria, ja que el que no és imaginable és que per molta que sigui la dificultat per a accedir al lloc pugui caure un pal i no pugui ser substituït o puguin desprendre's els cables i no sigui possible accedir per a aixecar-los o tibar-los. Per tot això, sense perjudici de les facilitats existents per a accedir al terreny, encara que sigui a peu i carregat amb les eines necessàries, com va demostrar el propi interfecte Florentí V.T. que el dia de l'accident havia arribat al terreny portant els llargs tubs d'alumini per a realitzar la instal·lació del rec (la qual cosa no seria possible si l'accés fos tan summament

difícil), s'ha de concloure amb l'escassa rellevància de dit argument.

V.-CONSIDERANT: que procedeix analitzar l'argument consistent en l'afirmació que la línia elèctrica ha estat adquirida per la Mútua Elèctrica (l'any 1977) i que no és responsable del seu disseny ni de la seva instal·lació, amb l'al·legació del qual pretenen els processats eludir la seva responsabilitat. S'ha d'assenyalar que segons la sentència la responsabilitat no deriva del disseny ni de la instal·lació de la línia elèctrica sinó de la manca de vigilància sobre el seu manteniment i estat i de la manca de senyalització del perill existent en el terreny on l'accident es va produir. Aquell argument exculpatori no pot compartir-se perquè la observança de les normes de cura obligant als propietaris de les coses o instal·lacions que poden causar danys, de manera que el propietari d'un edifici és responsable de què es desprengui un balcó o qualsevol altra part de l'immoble, encara que la seva construcció hagi estat anterior a la seva adquisició de la propietat, d'igual manera que el propietari d'un animal és responsable de les lesions i danys que pugui produir encara que l'hagi comprat a un propietari anterior. Les normes d'atenció i de cura la infracció de les quals configura la imprudència obliguen al propietari actual o responsable de les coses en el moment en que la imprudència es concreta. I d'igual manera que és el propietari actual el que rep el beneficis que les coses produeixin és també el responsable dels danys que es puguin produir (eius comoda eius damna). Per això l'argument ha de ser desestimat.

VI.-CONSIDERANT: que tampoc pot ser acollit l'argument, esgrimit amb èmfasi en ambdós recursos, consistent en què la inexistència en la legislació andorrana d'una llei o reglament i de cap norma que estableixi l'altura mínima a que han de sobrevolar els cables conductors d'energia elèctrica, impedeix condemnar per la suposada imprudència, no sent just, que els processats hagin de pagar les conseqüències d'una "llacuna legislativa o reglamentaria". Argument que es reforça al·legant que l'aplicació de la legislació estrangera dels països veïns, com França i Espanya, va en contra del principi de legalitat i crea inseguretat jurídica. Aquest fonament del recurs no pot prosperar perquè, com bé diu la sentència recorreguda, les normes de prudència que han de ser observades es troben no solament en les lleis i en els reglaments sinó també en les regles de l'art o de la bona

tècnica que en cada cas s'hagi d'aplicar d'acord amb una bona pràctica i en compliment dels deures objectius de cura per a evitar accidents tan greus com el jutjat en la causa. Diu també encertadament la sentència que els criteris de la legislació estrangera més pròxima a Andorra es prenen com a indicadors de les exigències a que ha de respondre una instal·lació elèctrica mínimament segura, ja que les regles de l'art i de la tècnica a observar no poden ser molt diferents a les exigides en els països veïns de cultura jurídica equivalent a la d'Andorra. I en els autes es pot veure com la Mútua propietària de la línia tenia ja disposades per a la seva instal·lació nous pals de suport de la línia amb nous conductors, la qual cosa demostra que és possible accedir al terreny per a reparar-la o per a substituir-la i que la instal·lació era molt antiga i defectuosa per la qual cosa la pròpia Mútua havia disposat la seva modernització. Abundant en els arguments de la sentència s'ha d'afegir que les normes a observar i els deures objectius de cura ni el Dret Civil ni tampoc el Dret Penal exigeixen que estiguin formulades necessàriament en lleis o reglaments escrits, sinó que poden estar incorporades a criteris normatius no legislatius i fins i tot a criteris extrajurídics com les denominades "normes de cultura" i "normes socials" que contribueixen a regir molts àmbits i aspectes de la vida en comunitat. La imprudència mèdica es mesura i determina segons la anomenada *lex artis ad hoc* que no és cap llei o reglament escrit sinó que es forma en cada cas pels criteris acceptats per la ciència mèdica i per la tècnica quirúrgica en funció del desenvolupament científic i tècnic aconseguit en el moment en que es varen produir els fets, en mesura dels quals es qualifica una actuació professional com *normopraxis* o com a "pràctica defectuosa". Si és necessari que els criteris a observar en l'exercici d'un ofici, art o professió estiguessin prèviament formulats en una norma escrita, a cap metge, amb freqüència a cap metge a cap arquitecte o a cap enginyer se li podria exigir responsabilitat penal (ni civil) per una actuació deficient. En alguns països, com els del *common law*, tradicionalment amb molt poques lleis, l'exigència de responsabilitat seria amb freqüència impossible. Els mateixos Codis Civils de tota Europa per a modular la diligència exigible sol remetre's a criteris genèrics o indeterminats que en la vida s'accepten com un *estàndard* que regula la bona actuació, com un paràmetre de conducta, vg. la del "bon pare de família", la del "prudent comerciant", el "bon cirurgia", etc. Són les conclusions a que en cada moment històric s'arriba respecte d'un art,

tècnica o *praxis* (modernament recollits en "protocols" en determinades branques del saber) les que han de ser observades, encara que no estiguin incorporades a lleis escrites. La qüestió té una profunda implicació filosòfica sobre el que és el Dret i si juntament amb el *dret escrit* o *codificat* existeixen altres criteris normatius als que s'atribueix valor social com a normes de conducta no escrites en les lleis vg. els "usos normatius" i si tots els valors jurídics estan en les lleis o es troben també fora d'elles, que permetin relacionar el Dret amb el que seguint a un dels grans filòsofs d'aquest segle es denomina "*axiologia jurídica*". Per aquestes raons el motiu d'impugnació no pot ser acollit.

VII.-CONSIDERANT: que l'últim dels arguments a considerar consisteix en que un dels processats (Manel T.C.) ho ha estat per ostentar el càrrec de Director de la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria i l'altre (Francesc R.R.) ho ha estat per tenir atribuïda com a competència professional en la Mútua el manteniment de la línia. S'argumenta que en quant a T.C. en les seves funcions no entra el manteniment i conservació de la línia elèctrica propietat de la Mútua i en quant a R.R. que si bé pel seu càrrec té com a funció el manteniment de la línia no li incumbeix la "substitució" de la mateixa. La Sentència (6é.Considerant) raona que del delictes d'imprudència són responsables els dos processats en concepte d'autors "per haver realitzat personalment el fet punible" (art. 14 i 15 del CPA) "doncs cap dels dos va tenir cura de prendre les mesures de seguretat més elementals que les normes de prudència i regles de l'art aconsellaven", corresponent al processat T. la responsabilitat màxima que la línia estès en perfectes condicions pel seu càrrec de Director de l'empresa propietària, havent reconegut en el judici que "no sap perquè no hi havia senyalització de perill en les línies" i no consta que hagués fet cap cosa per a solucionar-lo, i corresponent al processat R.R. responsabilitat "per la seva condició d'encarregat del manteniment de la línia elèctrica". En contra del que afirma la sentència no pot atribuir-se als processats l'autoria dels fets "per haver realitzat personalment el fet punible" ja que jutjant-se un delictes d'imprudència la responsabilitat no deriva d'un fer sinó d'una omissió dels deures objectius de cura establerts en lleis i reglaments escrits o en els criteris tècnics a observar. No consta en la causa i no s'ha argumentat per les acusacions que el processat T. en la seva condició de Director de la Mútua

Elèctrica tingués coneixement o informació específica que la línia en aquell punt concret amenaçes perill (cosa diferent és saber que la línia era antiga i hauria de ser substituïda per una altra de disseny i instal·lació d'acord amb les exigències tècniques actuals). No consta que en la seva condició de Director entrés dins les seves funcions específiques les de tenir cura o vigilar l'estat de les xarxes elèctriques propietat de la Mútua. Tampoc consta que ningú l'hagués advertit del perill concret existent en aquell lloc ni que es projectés la instal·lació d'un rec per aspersió o de qualsevol altra instal·lació sobre el terreny que pogués ser afectada per la baixa alçada dels cables, no constant tampoc que el Director conegués la poca altura dels cables en aquell lloc. No corresponent a les seves funcions com a Director de l'empresa propietària un deure específic de vigilància del que pogués derivar la culpa *in vigilando*, la seva condemna pel delictes d'imprudència amb resultat de mort no està justificada, donat que en el dret penal modern és excepcional la responsabilitat penal per fet aliè o per una activitat o falta d'activitat aliena, i molt més si en la pròpia empresa existeix una persona que assumeix específicament l'observança dels deures de cura la inobservança dels quals ha causat l'acció imprudent. La conclusió es reforça si es té en compte el criteri del domini del fet, utilitzat en la moderna tècnica jurídic-penal. Per això procedeix acollir el recurs en quant al processat Manel T.C. i revocar en aquest punt la sentència per a acordar la seva lliure absolució per ser aliè a la producció dels fets.

VIII.-CONSIDERANT: que en quant al segon processat Francesc R.R. la conclusió ha de ser necessàriament diferent. Tenim com a fet reconegut i acceptat (i així es diu i reitera en el recurs, com ja anteriorment en el escrit de defensa) que era ell qui tenia al seu càrrec "el manteniment" o conservació de la línia elèctrica. La seva defensa argumenta que sent responsable del "manteniment" de la línia no ho era de la seva "substitució". Però la sentència no només fonamenta la imputació en la inobservança dels deures de cura en quant a mantenir la línia en perfecte estat de seguretat sinó també en la total "absència de senyalització" del perill existent (no ja pel qui va voler instal·lar uns tubs per a rec per aspersió sinó per a qualsevol altra persona que pogués accedir al terreny amb altres finalitats). No pot ser argument exculptatori pretendre una distinció entre "mantenir" i "substituir" la línia, ja que a la substitució només podria

accedir l'empresa propietària. El processat hauria pogut desviar la seva responsabilitat si en compliment del seu deure objectiu *in vigilando* hagués comunicat i informat fefaentment als òrgans superiors de l'empresa el mal estat de la línia, aconsellant la immediata adopció de les mesures adequades per a reduir o evitar el perill en tant no es procedís a la seva substitució, la adopció i execució de la qual ja excedia de les seves funcions de vigilància. Però no consta que hagi desplegat aquella activitat que evidentment entra dins el seu deure de "mantenir" o conservar el bon estat de la línia, avisant als seus superiors de qualsevol perill o deficiència que adverteixi. És evident que una alçada del fil conductor de 5'40 m. és molt insuficient sense necessitat de comparar-lo amb el que reglamenten les legislacions dels països veïns. De ser més accessible el terreny (i la accessibilitat pot canviar amb el temps) aquesta alçada gairebé podia ser assolida per un autobús (és poc més del que fan de llarg molts automòbils d'ús quotidià). La diferència d'alçada respecte del terra dels tres cables, un dels quals estava a més baixa alçada que els altres, podria indicar que el que va produir el contacte amb el tub d'alumini s'hauria afluixat i necessitava ser tibet. La manca d'avisos del perill és una altra evidència d'una manera d'actuar imprudent que la sentència encertadament pren en compte. Per aquesta raó la sentència ha de ser confirmada en quant a aquest processat.

IX. -CONSIDERANT: que pels raonaments que antecedeixen procedeix estimar el recurs en quant al processat Manuel T.C., absolent-lo del delictes d'imprudència pel que ha estat acusat, i mantenir-lo respecte del processat Francesc R.R., així com respecte de la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria i de la Cía. d'Assegurances CATALANA-OCCIDENT, SA en ordre a la responsabilitat civil. En els recursos de la Mútua i de la Cía. asseguradora s'al·lega que el fet es va produir per "culpa exclusiva" de la víctima Sr. Florentí V.T.. Aquesta exclusivitat culposa no pot ser compartida per aquest Tribunal. La sentència, encertadament, argumenta l'existència d'una concurrència de culpes ja que tampoc fou del tot diligent el procedir de la víctima a l'aixecar els llargs tubs metàl·lics sense advertir que els cables de l'estesa elèctrica sobrevolaven a baixa alçada (quelcom que podia i havia d'observar a simple vista per ser un fet present i patent). D'aquí que no puguin ser acollits els recursos en aquest punt i que la sentència hagi de ser confirmada per ser ajustada a dret. Qüestió diferent seria la de la quantia de les indemnitzacions establertes per la

mort de Florentí V.T. (que fins i tot tenint en compte la seva concurrent part de culpa podria considerar-se insuficient). Però al no haver estat admès, per extemporani el recurs dels perjudicats (que plantejava la qüestió del "quantum" indemnitzatori) es fa necessari confirmar també la sentència en aquest punt.

X.-CONSIDERANT: que les costes han de ser imposades als recurrents al ser desestimats els recursos excepte una tercera part en les del recurs dels processats i de la Mútua Elèctrica, el recurs dels quals ha estat estimat en compte d'un dels processats, respecte de la part del qual les costes han de ser declarades d'ofici.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

La Sala Penal del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

D E C I D I M

1.- Estimar el recurs interposat a nom del processat Manel T.C., al qual absolem lliurement del delictes d'imprudència amb resultat de mort pel que ha estat acusat i desestimen el recurs interposat a nom del processat Francesc R.R. i els demés recursos interposats per la Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria i per la Cía. d'Assegurances CATALANA-OCCIDENT, SA. contra la sentència dictada pel M.I. Tribunal de Corts en la causa núm. 138-3/95 de la que dimana el present rotlle 36/99.

2.- Confirmar la sentència recorreguda, de 20 d'octubre de 1999 en tots els seus pronunciaments excepte en la absolució que acordem de Manel T.C., mantenint la condemna de Francesc R.R. a la pena de dos mesos de presó condicional (amb aplicació dels Decrets d'Indult de 7 d'abril de 1995 i 15 de setembre de 1997 i l'últim de data 7 de desembre de 1999 per SS.EE. els Coprínceps d'Andorra), així com al pagament de la meitat de les costes de la causa, declarant d'ofici l'altra meitat corresponen al processat absolt.

3.- En quant a la responsabilitat civil mantenim la condemna establerta en la sentència a l'acusat condemnat així com solidàriament a les entitats Mútua Elèctrica de Sant Julià de Lòria i Cia. CATALANA-OCCIDENT, SA. al

pagament als pares del difunt Florentí V.T. de la suma de 2.500.000 pta. a cadascú i al pagament de 750.000 pta. a cadascú dels seus germans, tal com està establert en la sentència recorreguda.

4.- Condemnar als recurrents a les costes dels seus respectius recursos desestimats, declarant d'ofici les corresponents a Manel T.C..

5.- Retornar la Causa al M. Iltre. Tribunal de Corts, amb certificació de la present Sentència, per al seu compliment i execució.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.